

STRESZCZENIE

Rozprawa doktorska *Dynamika religijności rodziców dzieci pierwszokomunijnych. Studium pastoralne na podstawie badań w wybranych parafiach archidiecezji szczecińsko-kamieńskiej* podejmuje problematykę religijności wśród osób dorosłych oraz możliwości zmiany religijności w perspektywie oddziaływań duszpasterskich. Takie ujęcie problemu badawczego zawartego w tytule dysertacji jest perspektywą całkowicie nową na gruncie teologii pastoralnej.

Katechizm Kościoła Katolickiego używa określenia wyjątkowego w odniesieniu do osoby ludzkiej – „istota religijna” (*homo religiosus*). W tym kontekście pojawia się pytanie o jakość religijności istoty religijnej oraz skuteczność oddziaływań duszpasterskich Kościoła kierowanych do osób dorosłych, aby religijność podnosić na wyższy poziom. Religijność człowieka – rozumiana jako cnota moralna i osobowa relacja z Bogiem – jest szczególną troską całego Kościoła. Wspomniana relacja człowieka do Boga jest rzeczywistością dynamiczną, kształtującą się wraz z rozwojem osobowym. Na kolejnych etapach rozwojowych przybiera różne formy ekspresji. Niniejsza dysertacja dotyczy religijności rodziców dzieci pierwszokomunijnych, czyli osób we wczesnej i średniej dorosłości. Przygotowanie dzieci do sakramentów świętych jest wyjątkowym czasem, w którym rodzicom dzieci pierwszokomunijnych Kościoł proponuje formację religijną. Zasadniczą częścią tej formacji jest katecheza dorosłych. To zaplanowane i celowe działanie duszpasterskie ma prowadzić do dojrzałości w wierze. Z jednej strony obserwuje się wzrost zaangażowania religijnego tej grupy osób dorosłych poprzez uczestnictwo w bezpośrednim przygotowaniu ich dzieci do sakramentu Pierwszej Komunii Świętej, natomiast z drugiej strony doświadczenie duszpasterskie pokazuje, że związek rodziców z Kościołem po uroczystości pierwszokomunijnej stosunkowo często ulega znacznemu osłabieniu, a czasem nawet zupełnemu zerwaniu.

Rozprawa doktorska składa się z pięciu rozdziałów przedstawionych w dwóch częściach. W części teoretycznej przedstawiono religijność człowieka oraz naukę Kościoła dotyczącą katechezy dorosłych jako duszpasterskiej działalności formacyjnej człowieka dorosłego. W części empirycznej ukazano metodykę badań oraz dynamikę religijności badanej grupy

rodziców. Struktura pracy odpowiada modelowi teologii pastoralnej w ramach paradygmatu trzech etapów analizy pastoralnoteologicznej: kryteriologicznej (normatywnej), kairologicznej i prakseologicznej.

Badanie dynamiki religijności było możliwe dzięki zastosowaniu strategii badań podłużnych – dwukrotne badanie tej samej grupy rodziców, na początku i na końcu całego okresu formacyjnego, tymi samymi standaryzowanymi kwestionariuszami do badania religijności w Kościele katolickim. Jednocześnie przeprowadzono dwukrotnie badania poprzeczne w tej samej grupie rodziców. Ta strategia umożliwiła z kolei poznanie struktury religijności wewnątrz badanych grup. Podjęte w pracy badania mają charakter interdyscyplinarny, czyli posiadają jeden cel, ale są realizowane przy użyciu różnych metod.

Pomimo, że relacja między człowiekiem a Bogiem zawsze pozostaje jakąś tajemnicą, to jej badania z perspektywy teologii i psychologii pastoralnej dają pewne znaczące możliwości poznawania jej aspektów ilościowych i jakościowych. W niniejszej dysertacji przeprowadzono analizę dynamiki religijności rozumianej jako system znaczeń, jako strukturę poznawczo-behawioralną oraz jako personalną relację do Boga. Uzyskane w toku badań wyniki dotyczące religijności rodziców dzieci pierwszokomunijnych posłużyły do optymalizowania działań duszpasterskich adresowanych do tej grupy osób dorosłych. Opracowane nowe konspekty katechez dorosłych adresowanych do rodziców dzieci pierwszokomunijnych oraz nowy program formacyjny nawiązują do uzyskanych wyników religijności.